

نام و نام خانوادگی :	بسمه تعالی	مادهٔ امتحانی : زبان و ادبیات فارسی (۳)
پایه دوازدهم	ادارهٔ آموزش و پرورش	تاریخ امتحان :
کلاس :	دبیرستان	ساعت امتحان :
شماره صندلی :	سال تحصیلی	مدت امتحان : ۷۰ دقیقه

بارم	سوالات
۷	<p>قلمرو زبانی</p> <p>الف) معنی واژگان (۱/۵)</p> <p>۱) معنای واژگان مشخص شده را بنویسید. (۱/۵)</p> <p>۱) یکی از یاران به طریق انبساط گفت. ← انبساط</p> <p>۲) گفت : پوسیده است، جز نقشی ز پود و تار نیست. ← پود</p> <p>۳) چون فرخی، موافق ثابت قدم نداشت. ← فرخ</p> <p>۴) سر دو سیه و خموش و آوند ← آوند</p> <p>۵) سینه خواهم شرحه شرحه از فراق ← شرحه</p> <p>۶) پس عشق از بهر این معنی، فرض راه آمد. ← فرض</p> <p>ب) املايِ واژگان (۱/۵)</p> <p>۲) از میان ترکیبات و گروه واژه های زیر، دو غلط املايي دیده می شود. آن ها را پیدا کنید و صحیح آن ها را بنویسید. (۱)</p> <p>«تمهیدات عین القضات - شهاب الدین سهروردی - فیه مافیه مولوی - زهر و تریاق - بُحت و حیرت - شرزه شیرارقند - بی خردن سفله - موسوم به کله قندی»</p> <p>۱- واژه نادرست ← صحیح واژه نادرست ←</p> <p>۲- واژه نادرست ← صحیح واژه نادرست ←</p> <p>۳) کدام گزینه فاقد غلط املايي است؟ (۰/۵)</p> <p>۱) واصفان حلیهٔ جمالش به تحیر منسوب.</p> <p>۲) دست عنایت به امید اجابت به درگاه حق جَلَّ و علا بردارد.</p> <p>۳) مُمد حیاط است و چون برمی آید، مفرح ذات.</p> <p>۴) فراش باد سبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده.</p>

پ) دستور (۴ نمره)

۴) در کدام گزینه، هر دو حذف لفظی و معنوی وجود ندارد؟ (۰/۵)

۱- ای مرغ سحر؛ عشق ز پروانه بیاموز.

۲- گفت: دیناری بده پنهان و خود را وارهان.

۳- بالله کز آفتاب فلک خوبتر شوی.

۴- همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس

۵) نقش دستوری کلمات مشخص شده زیر را بنویسید. (۱)

الف - بفکن ز پی این اساس تزویر. ← تزویر

ب - در عالم پیر هر کجا برنایی است ← برنا

ج - با جان بودن به عشق در سامان نیست. ← با جان بودن

د - عاشق بادا که عشق خودش سودایی است. ← عاشق

۶) جمله هفتم بیت زیر چند جزئی است؟ (۰/۵)

«روزها گر رفت، گو رو باک نیست / تو بمان، ای آن که جز تو پاک نیست»

جواب :

۷) دومین ترکیب بیت زیر، وصفی است یا اضافی؟ ترکیب را مشخص کنید. (۰/۵)

زین بی خردان سفله بستان / داد دل مردم خردمند

جواب :

۸) در کدام گزینه حرف اضافه به همراه متمم، نقش مسند نگرفته است؟ (۰/۵)

۱- ناله مرغ اسیر این همه بهر وطن است.

۲- خبر از من به رفیقی که به طرف چمن است.

۳) مسلک مرغ گرفتار قفس، هم چو من است.

۴) بنمایید که هر کس نکند، مثل من است.

۹) هر یک از مصراع های زیر چند جزئی هستند؟ (۰/۵)

الف - دیوانگی عشق بر همه عقل ها افزون آید. جواب :

ب - لیک چشم و گوش را آن نور نیست. جواب :

۱۰) در کدام گزینه صفت پیشین دیده نمی شود؟ (۰/۵)

۱- تا از معرفت و محبت دوپایه نردبان نسازد.

۲- آتش عشق او را چنان گرداند که همه جهان، آتش بیند.

۳- هر چه موجودند، از روحانی و جسمانی، طالب کمال اند.

۴- هر جا که باشد، جز او رخت، دیگری نهد.

قلمرو ادبی (۵ نمره)

الف) آرایه های ادبی (۲/۵)

۱۱) در هر یک از نمونه های زیر، ترکیبات را از جهت «تشبیهی» یا «استعاری» بودن بررسی کنید. (۰/۲۵)

۱- در رگِ جان، هر که را چون رلف، پیچ و تاب است. رگِ جان ←

۲- وین نغمه محبت بعد از من و تو ماند. نغمه محبت ←

۳- آینه نگاهت، پیوند صبح و ساحل آینه نگاه ←

۱۲) در عبارت داده شده زیر، دومین «مشبه به» را مشخص کنید. (۰/۲۵)

«درختان را به خلعت نوروزی قبای سبز ورق در برگرفته و اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده.»

دومین مشبه به ←

۱۳) در عبارت داده شده زیر، نوع استعاره را در ترکیب «فرش زمردین» معلوم کنید. (۰/۲۵)

«فرّاش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترده.»

نوع استعاره: ←

۱۴) در بیت زیر، سومین مجاز کدام کلمه است؟ معنای حقیقی آن را بنویسید. (۰/۵)

«ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند / تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری»

سومین واژه ی مجاز ← معنای حقیقی ←

۱۵) مفاهیم استعاری موارد مشخص شده را بنویسید. (۰/۲۵)

۱- ناله مرغ اسیر این همه بهر وطن است. مرغ اسیر ←

۲- همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس طایر قدس ←

۳- تو قلب فسرده زمینی / از درد، ورم نموده یک چند ورم ←

ب) تاریخ ادبیات (۱ نمره)

۱۶) درستی یا نادرستی جملات زیر را به لحاظ تاریخ ادبیات مشخص کنید. (۰/۷۵)

- ۱) غزل اجتماعی، در عصر مشروطه، با توجه به دگرگونی های سیاسی و اقتصادی رواج یافت. درست نادرست
- ۲) شعر «آزادی» نمونه ای از اشعار غنایی عارف قزوینی است. درست نادرست
- ۳) سروده های شاعرانی چون محمدتقی بهار و فرخی سیستانی «غزل اجتماعی» است. درست نادرست

۱۷) مؤثر اثر «قصه شیرین فرهاد» را مشخص کنید. (۰/۲۵)

«احمد عرب لو - وحشی بافقی - نظامی گنجوی - عبدالرحمن جامی»

جواب :

پ) حفظ شعر (۱/۵ نمره)

۱۸) با کلمات درهم ریخته زیر، یک بیت را بنویسید که از شعر خوانی کتاب درسی باشد. (دو کلمه

اضافی است.) (۰/۷۵)

«بوسه ها - بیداری - جویباران - خاموشی - چشم - در - ای - مهربان تر - از - در - ستاره - سنگ - باران - برگ»

جواب : /

۱۹) بیت یک شعر خوانی «مکتب حقایق» را مطابق شماره ها مرتب کنید. (۰/۷۵)

مصراع اوّل :

۱- ۲- ۳- ۴- ۵- ۶-

مصراع دوم :

۷- ۸- ۹- ۱۰- ۱۱- ۱۲-

الف) معنی و مفهوم نظم (۲)

۲۰) معنای مصراع های زیر را بنویسید.

- ۱- ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت. (۰/۵) جواب :
- ۲- بگرای چو ازدهایِ گرز (۰/۵) جواب :
- ۳- با شیر سپهر بسته پیمان (۰/۵) جواب :
- ۴- هر که بی روزی است، روزش دیر شد. (۰/۵) جواب :

ب) معنی و مفهوم نثر (۲)

۲۱) معنای عبارات و جملات زیر را بنویسید.

- ۱- در عشق قدم نهادن کسی را مسلّم شود که با خود نباشد. (۰/۵) جواب :
- ۲- عاکفان کعبه جلالش به تقصیر عبادت معترف اند. (۰/۵) جواب :
- ۳- عصاره ی تاکی به قدرتِ او شهد فایق شده. (۰/۵) جواب :
- ۴- وظیفه روزی به خطایِ مُنکر نُبرد. (۰/۵) جواب :

پ) درک مطلب (۴ نمره)

۲۲) مصراع های زیر به کدام مفهوم اشاره دارند؟ (۲)

- ۱- کان سوخته را جان شد و آواز نیامد. جواب : (۰/۵)
- ۲- گفت: «ای بیهوده گو، حرفِ کم و بسیار نیست.» جواب : (۰/۵)
- ۳- پنهان مکن آتش دورن را جواب : (۰/۵)
- ۴- جوشش عشق است کاندرا می فتاد جواب : (۰/۵)

۲۳- معنای واژه «همت» در کدام گزینه با سایر ابیات متفاوت است؟ (۰/۵)

- ۱- کسی کاو پادشاه و مهتر و فرمانروا باشد / به آن کوشد که او را همت و کام و هوا باشد
- ۲- ای توانگر مفروش این همه نخوت که تو را / سر و زر در کنف همت درویشان است
- ۳- همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس / که دراز است ره مقصد و من نوسفرم
- ۴- روی خوب است و کمال هنر و دامن پاک / لاجرم همت پاکان دو عالم با اوست

۲۴) ویژگی شاعرانه باد صبا در همه ابیات به استثنای مشترک است. (۰/۵)

- ۱- ای صبا سوختگان بر سر ره منتظرند / گر از آن یار سفر کرده پیامی داری
- ۲- صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را / که سر به کوه و بیابان تو داده ای ما را
- ۳- هر صبح و شام قافله ای از دعای خیر / در صحبت شمال و صبا می فرستمت
- ۴- من و باد صبا نالان دو سرگردان بی حاصل / من از افسون چشمت مست و او از تاب گیسویت

۲۵) در همه ی گزینه ها به جز گزینه ی به بلندی کوه دماوند اشاره شده است. (۰/۵)

- ۱- با شیر سپهر بسته پیمان / با اختر سعد کرده پیوند
- ۲- بنواخت ز خشم بر فلک مشت / آن مشت تویی تو ای دماوند
- ۳- تو قلب فسرده ی زمینی / از درد، ورم نموده یک چند
- ۴- از سربکش آن سپید معجر / بنشین به یکی کبود ارونند

۲۶) مفهوم مصراع زیر با کدام مصراع، یکسان است؟ (۰/۵)

«فرع ها را از رجوع اصل بیدل، چاره نیست»

- ۱- فرع ها را از اصل خویش آگاه باید زیستن
- ۲- اصل است که فرع می نماید
- ۳- مادر فرزندان جویان وی است
- ۴- هین! خمش کن به اصل راجع شو

موفق و سبز باشید

محل درج نمره :